

MUISTIO

MAL-VERKOSTON OHJAUSRYHMÄN KOKOUS II/2023

Aika: ke 19.4.2023 klo 10 - 12

Paikka: Sali 5, Eteläesplanadi 4, Helsinki sekä Teams-kokous

Jäsenet

Pj. Anne Jarva, Kuntaliitto

Olli Voutilainen, erityisasiantuntija

Kaisa Mäkelä, ympäristöneuvos, YM

Lotta Mattsson, erityisasiantuntija, VM

Tapio Ojanen, apulaisjohtaja Väylä

Asta Tuominen, verkostojohtaja, Traficom,

Hanna Perälä, liikenneneuvos, LVM

Jarmo Lindén, johtaja, ARA

Juhani Hallasmaa, ylitarkastaja (ElyEPO)

Anne Jarva, maankäytön asiantuntija, Kuntaliitto

Patrik Hämäläinen, Joensuun kaupunki

Mervi Vallinkoski, yleiskaavap., Jyväskylän kaupunki

Tero Piippo, yhteysjohtaja, Kuopion kaupunki

Olli Alho, kaupunkikehitysjohdaja, Lahden kaupunki

Paula Paajanen, yleiskaavapäällikkö, Oulun kaupunki

Mariitta Vuorenpää, Porin kaupunki

Päivi Nurminen, seutujohtaja, Tampereen

kaupunkiseutu

Jyrki Lappi, maankäyttöjohtaja, Turun kaupunki

Raine Mäntysalo, professori, Aalto/RYL

Riikka Aaltonen, HSL (tiedoksi Sini Puntanen, HSL)

Irma Karjalainen, tulosaluejohtaja, HSY

Verkoston koordinaatio

Kati-Jasmin Kosonen, kehittämispäällikkö

Eero Purontaus, suunnittelupäällikkö

Simo Syrman, projektiasiantuntija

Tiina Harala, Pirkanmaan liitto (Teemaverkosto)

Iina Sankala, Tampereen yliopisto (Teamverkosto)

Kimmo Nurmio, SYKE ja Anna Strandell, SYKE (asia nro 5 esittely)

Varalla

Varapj. Mariitta Vuorenpää, Porin kaupunki

Katja Palonen, johtava asiantuntija, TEM

Olli Maijala, ympäristöministeriö

Juha Nurmi, YM

Anna Saarlo, johtaja, Väylä

Suvi Jousmäki, ekosysteemin rakentaja, Traficom

Anna Pätynen, Traficom

Markku Aho, rahoituspäällikkö, ARA

Risto Rauhala, yksikön päällikkö (ElyVAR)

Johanna Vilkuna, liikenne, Kuntaliitto

Pauli Sonninen, kaavoitusp, Joensuu

Anna Isopoussu, Jyväskylän kaupunki

Heli Laurinen, yleiskaavap., Kuopio

Petri Honkanen, maankäyttöjohtaja, Lahden kaupunki

Mika Uolamo, kaavoitusarkkitehti, Oulun kaupunki

Mikko Nurminen, rakennusvalvonta, Pori

Tapani Touru, liikennejärjestelmäpäällikkö,

Kaisu Kuusela, seutusuunnittelup.

Paula Keskikastari, kaavoituspäällikkö, Turku

Timo Aro, tutkimuspäällikkö, Turku

Hanna Mattila, Aalto/Aalborgin yliopistot

Johanna Järvinen, yksikön päällikkö, HSL

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Kokous avattiin klo 10.10.

2. Edellisen kokouksen (10.2.2023) muistion hyväksyminen

Päätösehdotus: Ohjausryhmä hyväksyy edellisen kokouksen muistion.

Päätös: Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Verkoston ajankohtaiset asiat (15 min)

Tilannekatsaus verkoston hankkeista (pl Teemaverkosto)

- *Monimuotoistuva ja laadukas asuinympäristö* - asumistarpeiden ja arjen hyvinvoinnin huomioiminen kaupunkiseutusuunnittelussa
- Kaupunkiseutusuunnittelun ja liikennejärjestelmäsunnittelun yhteen nivominen kestävän kaupunkiliikkumisen edistämiseksi - *KaupsuSump*
- Kestävä kaupunki-yhteistyö: kunta- ja kaupunkiverkostojen kestävyystarkastelu: *Verkostot osana kestävän kaupunkikehityksen ekosysteemiä.*

Kevään ja kesän tilaisuudet

- MAL-verkosto: **Asemanseutujen palvelutasoweбинаari nro III.**
 - Ke 3.5.2023 klo 9-12, teemana rahoituskysymykset ja asemanseutujen uudistuva maankäyttö
 - Lyyti: https://www.lyyti.fi/reg/Asemanseutuwebinaari_1850
- SYKE: **Työpaikka-alueiden kestävä liikkuminen -työpaja** pe 28.4.2023, SYKE
 - <https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/d1a8ead6-8013-4042-b2e6-010525937581?displayId=Fin2797476>
- Ohry + Teemaverkosto: **Kesäseminaari ja ekskursion Porissa** ohjausryhmän kokouksen yhteydessä 15.6.2023
 - Kokemäenjokilaakson kestävä teollinen tulevaisuus-hankkeen esittely
 - Teemaverkoston muut työpaikka-alueetemat

Tilannekatsaus talousluvuista

Viestinnän toimenpiteet

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tilannekatsauksen tiedoksi ja antaa evästyksensä hankkeiden toimenpiteisiin ja kevään tilaisuuksiin.

Päätös: Ajankohtaiskatsaus merkittiin tiedoksi. Todettiin, että tuleva hallitusohjelma, elinvoimateemat ja raideliikennekaupunki-näkökulma on syytä huomioida tulevissa tilaisuuksissa ja hankkeissa.

4. Kaupunkiseuduille elinvoimaa -teemaverkoston tilannekatsaus (20 min)

Ohjausryhmässä hyväksytyn periaatteen mukaan *MAL-verkoston* teemaverkoston ohjausryhmänä toimii MAL-verkoston ohjausryhmä. Siten Teemaverkoston edistymistä seurataan ohjausryhmän toimesta säännöllisesti.

- **Asemanseutujen kehittäminen elinkeinoyhteistyössä osiossa tuotetaan tietoa asemanseutujen palveluista ja elinkeinopotentialaaleista.**
- Käydään tarkemmin läpi seuraavassa kohdassa.
- **Kestävän yhdyskuntarakenteen suunnittelu ennakoivana elinvoimatyönä osiossa tuotetaan uusia tapoja analysoida elinkeinoelämän tarpeita huomioonottavaa yhdyskuntasuunnittelua kaupunkiseuduilla.**

Osahanke I - Kestävän kehityksen seudullinen elinkeinopolitiikka ja yhdyskuntasuunnittelun tietopohjan vahvistaminen:
Työpajojen ja haastattelujen alustavat tulokset. Loppuseminaari Porissa 15.6

Osahanke II - Työpaikka-alueiden muutokset, toimialakehitys ja kestävä liikkuminen yhdyskuntarakenteessa: Työpaja 28.5.

Osahanke III - Elinkeinoalueiden kehittäminen. Työpakettin Tampereella tehtävä osuus valmistui ja nyt monistetaan hankkeen tuotoksia Turun seudulla. Esittely kaupunkitutkimuksen päivillä toukokuun ensimmäisellä viikolla.

- **Kolmannessa osahankkeessa tuotetaan väestön ja asutokannan ennakointimalleja, joissa otetaan yhä paremmin huomioon muuttuvat väestöennusteet ja monipaikkainen asuminen.**

Asumisen osahankkeessa on työstetty väestö- ja asutokuntaskenaarioita Vaasan, Lappeenrannan ja Oulun seuduille. Trendiskenaarioita on käyty läpi seutukohtaisissa työpajoissa alkuvuonna. Kevään aikana on myös analysoitu monipaikkaisuutta mobiilidatan perusteella. Tuloksista nähdään *päivä- ja yöväestön* kausittaista ja alueittaista vaihtelua, kuten myös alueiden välistä vuorovaikutusta liikkumiseen perustuen. Lisäksi on tarkasteltu asuntojen tyhjenemiskehitystä.

- **Kaupunkiseutusuunnittelun uudet mallit osiossa käsitellään uusien kaupunkiseutusuunnitelmien roolia tulevaisuuden alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä.**

Seutusuunnittelijan käsikirja ja kaupunkiseudullisen suunnittelun tilannekuva on julkaistu Kuntaliiton sivuilla. Päätösseminaari järjestettiin helmikuussa.

Päätösehdotus: Suunnittelupäällikkö Eero Purontaus esittelee *Elinvoimaiset kaupunkiseudut* teemaverkostokokonaisuuden ja vuodelle 2023 kohdistuvat toimenpiteet kokoukselle.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Todettiin, että loppuvuoden toimenpiteissä on syytä huomioida, miten ilmastonmuutos ja hiilineutraaliustavoitteet näkyvät seutujen toimenpiteissä ja suunnitelmissa.

5. Teemaverkoston Monipaikkainen asuminen, mobiilidatatarkastelut (30 min)

Elinvoimaiset kaupunkiseudut -hankkeen Asumisen osahankkeen työpaketin 2: Monipaikkaisuuden tunnistaminen, ennakointi ja vaikutukset asuntokantaan on käynnistynyt. Työpaketissa kartoitetaan monipaikkaisuuden muotoja ja volyymeja sekä kehitetään monipaikkaisuuden huomioimista tilastoinnissa ja ennakoinnissa.

Monipaikkaisuuden muodoissa keskitytään erityisesti vapaa-ajan monipaikkaisuuteen (vapaa-ajan asuminen ja osin matkailu) sekä työperäiseen monipaikkaisuuteen (paikkariippumattoman työn mahdollistama monipaikkainen asuminen, pitkät työmatkat, kausityö). Ennakoidaan monipaikkaisuuden tulevaa kehitystä skenaarioiden avulla. Selvitetään monipaikkaisuuden vaikutuksia asuntokantaan ja sen käyttöasteeseen.

Perjantaina 14.4.2023 järjestettiin verkkomuotoinen työpaja hankkeen case-seuduille: Kajaanin, Lappeenrannan, Oulun ja Vaasan seutujen asunto- ja kaavoitusasiantuntijoille. Työpajassa esiteltiin alustavia tuloksia mm. uudentyyppisestä mobiilidata-analyyseista ja nostettiin esiin case-seutujen tarpeista ja toiveista monipaikkaisuustarkasteluille. Monipaikkaisuusindikaattoreita voi tarkastella myös Syken kehittämässä verkkotyökalussa, johon on koottu kunta- ja aluekohtaisesti tietoa erilaisista monipaikkaisuuden muodoista: [Monipaikkainen Suomi – alueellista tietoa monipaikkaisuuden eri muodoista](#) (SYKE 2022)

Kimmo Nurmio SYKE:stä esittelee työpakettiin liittyvän Telia Crowd Insightsin mobiilidatan hyötykäyttöä seudullisissa monipaikkaisuusarvioissa.

Päätösehdotus: Merkitään esittely ja monipaikkaisuusteema tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Todettiin, että analyyseissa tehtäviä kytkeviä yhteyksiä yhdyskuntarakenteeseen olisi syytä paikantaa myös joukkoliikenteen ja

raideliikenteen solmukohtiin. Monipaikkaisuuden arviota asuntokantaan voi selvittää kuntien tietojen kautta.

6. Asemanseututyö teemaverkostossa (30 min)

MAL-verkoston piirissä on tehty asemanseutujen kehittämistä yhteistyökumppaneiden kanssa jo vuodesta 2013 eri tasoilla ja tavoin. Verkoston ja yhteistyökumppaneiden (Traficom, YM, HSY, seudut) yhteinen ponnistus *Kestävän asemayhteistyön toimintamalli -hanke* osui Covid-pandemian alkuun keväälle 2020. Yhteishankkeessa tarkasteltiin 7 kaupungin tai aseman asemanseutukehittämistä ja laadittiin ehdotus asemanseutujen elinkeino- ja tulevaisuustietopohjaiselle kehittämispolulle sekä koekäytettiin asemien kehittämispotentiaalia kuvaavat asemakortit. Lisää asemanseutujen kehittämistyöstä Teemaverkostossa: <https://mal-verkosto.fi/kaupunkiseuduille-elinvoimaa-teemaverkosto/asepanseutujen-kehittaminen-elinkeinoyhteistyolla/>

MAL-verkosto ja valtion liikennehallinto sekä HSY ja HSL ovat järjestäneet alkuvuonna 2023 asemien ja kaukoliikenteen solmupisteiden palvelutasotarkasteluun liittyvän webinaarisarjan. Webinaarisarjan valmistelussa ovat olleet mukana ko. tahot sekä verrokkina Lappeenrannan kaupunki. Sarjan kaksi ensimmäistä webinaaria on pidetty 12.2.2023 (Asemien saavutettavuus ja matkustajainformaatio sekä pyöräilyolosuhteet) ja 1.2.2023 (KV-esimerkit, matkustajapalaute ja aseman sekä asema-alueen palvelutaso). Sarjan kolmas webinaari pidetään 3. toukokuuta. Sen teemana on uudet asemanseudut ja rahoitus. Syksyllä on varaus neljännelle tapahtumalle, *Asemanseutufoorumille*.

Webinaarisarjan aineistot löytyvät oheisesta artikkelista: <https://mal-verkosto.fi/2023/01/09/asepanseutuwebinaarien-sarja-kaynnistyy-tammikuussa/>

Elinvoimaiset kaupunkiseudut hankekokonaisuus jatkaa ja laajentaa verkoston aiempaa työtä sekä ulottaa asemanseutujen kehittämisen vahvemmin osaksi alueidensa kaupunkikehitykseen ja yhdyskuntarakenteen kestävyteen liittyvää kehittämistyötä. Alkuvuoden webinaarisarjan keskustelujen nostot sekä esille tulleet tarpeet ja toiveet antavat lähtökohdat ohjausryhmän käsittelylle ja asemanseutujen kehittämistyön jatkamiselle.

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee kokonaisuuden tiedokseen ja antaa evästyksensä vuoden 2023 toimenpiteisiin.

Päätös: Todettiin, että asemanseutujen tiivistämisessä huomioitava myös segregaaationäkökulma sekä kysyntä- ja tarjontapotentiaali. Myös palvelutasonäkökulma on tärkeä, koska aseman kehittämisen näkökulma vaihtelee, onko liikennöintipalvelussa puolen tunnin vuoroväli vai muutama junavuoro

päivässä. Myös aseman/ solmupisteen sijainti kaupunkirakenteessa on merkittävä tekijä.

Teemaverkoston asemanseututyö etenee case-asemien kartoitukseen, jota täydennetään seutukierroksella, sekä asemanseutukorttien laadintaan. Ohjausryhmä piti vuonna 2020 koekäytettyjä kortteja hyvänä lähtökohtana. Aiemmin kartoitettujen asemien sisällyttämistä uuteen tarkasteluun pidettiin hyvänä seurannan kannalta. Ohjausryhmän seuduista Tampereen seutu, Jyväskylä, Pori ja Lahti ilmoittautuivat heti.

7. Seuraava kokous

15.6.2023 Kesäkokous ja seminaari Porissa

- Ohjausryhmän kokous klo 10-12
- Seminaari klo 13-15: Elinvoimaiset kaupunkiseudut teemaverkoston hanke-esittelyt, Case Kokemäenjokilaakso
- Kaupunkikierros klo 13-16: Asumisen ja maankäytön ekskursio Porin kaupungin alueella

8. Muut asiat

Kiitettiin Kaisa Mäkelää (YM) verkoston hyväksi tekemästä työstä.

9. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous klo 11.50.